

Кальна-Дубінюк Т. П., к.е.н., доцент,
завідувач кафедри аграрного консалтингу та сервісу
Національного університету біоресурсів
та природокористування України

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСАЛТИНГУ

Досліджуються особливості інноваційного розвитку управлінського консалтингу в Україні.

Ключові слова: управлінський консалтинг, сучасні технології.

Постановка проблеми. Інтеграція України у світовий економічний простір зумовила необхідність формування та розвитку консультування. Сьогодні консультування розглядається як невід'ємна інфраструктурна складова сучасного бізнесу, яка за останні десятиліття стала потужною сферою економіки багатьох країн. Визначальна роль консультування в сучасній економіці пов'язана передусім з необхідністю впровадження інновацій для підтримки конкурентоспроможного виробництва. Велика роль в цьому належить застосуванню управлінських консалтингових систем, що допомагають приймати науково-обґрунтовані рішення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Консалтинг як самостійна професійна діяльність виникла завдяки розвитку підприємництва та конкуренції наприкінці 19 століття в США [1].

Консалтинг в загальному випадку це процес інтелектуальної професійної діяльності людини, що формує рекомендації, результатом якого є надання людині, що приймає рішення, оптимальних рекомендацій, що сприяють прийняттю найкращого рішення щодо управління та функціонування об'єктом (суб'єктом) та /або процесом управління.

На основі проведеного аналізу зарубіжних та вітчизняних досліджень і публікацій, присвячених вивченню консалтингу та різних підходів до розкриття поняття консалтингової діяльності, ринку консалтингових послуг зроблено визначення поняття його загальної теорії [1-5].

Мета дослідження полягає в розкритті сутності теорії та методології консалтингу та визначенні інноваційних напрямів розвитку його управлінської складової.

Основний матеріал дослідження. *Загальна теорія консалтингу (ЗТК)* – це узагальнююча цілеспрямована система засобів і методів, що забезпечують дослідження і розробку науково-обґрунтованих оптимальних рекомендацій щодо управління та функціонування об'єктами (суб'єктами) та /або процесами [2].

Головне завдання консалтингової методології - надання в розпорядження потенційних користувачів, котрими, перш за все, є особи, що формують рекомендації (ЛФР), що представляють різні дисциплінарні і предметні області, методів вирішення консалтингових завдань. Таким чином, консультування можна розглядати як цілеспрямовану послідовність актів формування консультаційних рекомендацій, що призводить до побудови опису сформованих рекомендацій щодо вирішення завдань консалтингової проблеми із заданим ступенем деталізації. Консультування як різновид інтелектуальної діяльності має низку специфічних особливостей.

Визначається його системних характер, що відображає групу методів, за допомогою яких консультаційний процес або консультована проблема описуються як сукупність взаємодіючих компонентів. Загальнотеоретична системність пізнання-досить складне і різноманітне явище. Воно виявляється в загальній теорії консалтингу в чотирьох аспектах: - у системному підході,- у системному об'єкті (проблемі, предметі, процесі), - у системному методі, - в системній теорії.

Системний підхід у ЗТК полягає в тому, що будь-який більш-менш складний об'єкт (проблема, предмет, процес) у ЗТК розглядається як відносно самостійна система зі своїми особливостями функціонування та розвитку. Таким чином, системність у ЗТК виступає в якості інструменту пізнавальної діяльності, значного арсеналу конкретних методів консультування існуючих проблем.

У загальній теорії консалтингу виділяються чотири базові групи утворень, які можна класифікувати як: консультаційна послуга; консультаційна організація; консультаційний метод; консультаційна система.

Ці види утворень знаходяться в такому взаємозв'язку: завдання, що містяться у консультаційній послугі, вирішуються консультаційною організацією (індивідуальним консультантом) шляхом реалізації консультаційного методу (процесу, алгоритму) засобами консультаційної системи (системи автоматизованого (інтерактивного) консультування).

Результатом такої взаємодії є сформовані рекомендації щодо вирішення завдань консультаційної послуги.

Консалтингова послуга - інтелектуальний продукт, який залишається у клієнта після завершення консультування. Кон'юнктура ринку консалтингових послуг визначається співвідношенням попиту і пропозиції, рівнем ціноутворення і стратегією поведінки продавців і покупців на цьому ринку.

Ринок консалтингових послуг в світі чітко розділений на сегменти і швидко розвивається. Започаткування консалтингової галузі в Україні характеризувалося стихійним виникненням консалтингових фірм під впливом діяльності західних компаній.

Попит на консультаційні послуги в Україні починає зростати. Можливий успіх консультування в нашій країні багато в чому залежить від консультантів, зокрема, від їх готовності до нововведень, адаптованості набору послуг до потреб клієнтів, пошуку нових продуктів і ринків, застосування нових методів втручання та внесення змін під час реалізації консультаційних пропозицій.

В Україні сьогодні працює більш ніж 1700 консалтингових фірм і 70% із них розташовані у Києві. Особливості вітчизняного консалтингу полягають: по-перше, вітчизняний ринок консультування перебуває на стадії формування; по-друге, чинниками структурної конфігурації українського консалтингового ринку слід вважати: 1) різноманіття консалтингових продуктів, яке обумовлено багатогранністю проблемних сфер діяльності і розвитку вітчизняних підприємств; 2) кількість консалтингових компаній, які надають ці послуги; 3) масштаби, географічне розташування підприємств-клієнтів; масштаби і спеціалізація консалтингових компаній; по-третє, встановлено, що основними детермінантами формування і розвитку вітчизняного консалтингового ринку є: зростання різноманітності та складності проблем, які менеджмент українських підприємств не може вирішити самостійно; прагнення до стратегічного співробітництва підприємств з консалтинговими компаніями; активізація попиту на консалтингові послуги з боку середніх та невеликих підприємств; можливість доступу до унікальних знань, досвіду та технологій, які набуваються менеджментом та персоналом підприємств під час співпраці з консультантами та ін.

Нова хвиля розвитку ринку консалтингових послуг в Україні була пов'язана з інтервенцією інформаційних технологій, формуванням нових консалтингових продуктів, пов'язаних з автоматизацією процесів управління підприємством. 2009 рік - пік попиту на консалтинг в області інтернет-технологій.

Автоматизовані інформаційні системи в консалтингу дозволяють структурувати інформацію з підрозділів, інтегруючи при цьому її в єдину систему, яка допомагає користувачеві вирішити ряд важливих завдань. Головною метою розробки інформаційних технологій для аграрного консультування, що базуються на знаннях, є створення сучасних інформаційних технологій підтримки процесів консультування та прийняття рішень аграрними дорадчими службами.

Таким чином, реалізується сучасна парадигма інформаційних технологій у сільському господарстві - підтримка з різних аграрних питань у будь-який час і в будь-якому місці, будь-

якими засобами та в будь-якій прикладній аграрній сфері. У такий спосіб аграрні інформаційні ресурси для дорадчих служб зможуть підтримати єдиний ланцюг: інформація - консультація - прийняття рішень - навчання.

Реалізація ефективного функціонування такого ланцюга зумовлює опис і розв'язання комплексу взаємозалежних практично важливих задач, що реалізуються на основі побудови інтегрованого інформаційного середовища, що представляє собою: інтерактивне інформаційне середовище на базі даних і знань, елементів інформаційно-довідкових систем, експертних систем, геоінформаційних систем та систем прийняття рішень, яке працює в мережі персональних та кишенькових комп'ютерів, мобільних телефонів та Інтернет-середовищі; друковані видання та брошури; інтерактивні додатки на електронних носіях тощо.

Тому ринок інформаційно-консультаційних послуг в сільському господарстві України набуває свого неухильного розвитку і це підкреслюється в Державній цільовій програмі на період до 2015 року та закладеною можливістю його бюджетного забезпечення.

Україна залишається державою з досить потужною мережею наукових-освітніх організацій, спроможною забезпечити її подальше економічне зростання. Проблема розвитку інноваційно - інвестиційного процесу набуває в Україні визначального характеру для виходу сільського господарства з критичного стану та забезпечення конкурентоспроможного виробництва продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому продовольчих ринках. Велика роль в цьому надєжить створенню державної консалтингової служби та поширенню нею знань та інновацій шляхом створення управлінських консалтингових систем.

Література

1. Кальна-Дубінюк Т.П. Управлінський консалтинг в інноваційному розвитку підприємств // Науковий вісник НУБіП України. – К., 2009. – Вип. 142, ч.1. – с. 76-81.
2. Кальна-Дубінюк Т.П. Обґрунтування теоретичних аспектів консалтингу, ж. Вісник аграрної науки №12, 2008, - с. 75-76.
3. Кальна-Дубінюк Т.П. Сучасні методи ефективного консультування / Науковий вісник НАУ, Київ., 2008, – с. 269 – 271.
4. Посадский А. Основы консалтинга: пособие для преподавателей экономических и бизнес-дисциплин. М.: ГУВШЕ, 1999.- 240 с.
5. Уткин Э. Консалтинг. – М., 1998. – 156 с.

Summary

The possibilities of innovating consulting management development are shown in the article.

Key words: *consulting management, advising technologies.*